

Изисквания

Изисквания към
разработката на
софтуерни продукти

Теми

- Видове изисквания
  - Системни и потребителски
  - Функционални и нефункционални
  - Организация на изискванията в документи
- Техники за събиране на изискванията

Обхват на проекта

- Управление на обхвата на проекта
  - ▣ дефиниране и контролиране на това, което се включва в проекта
- Събиране на изискванията
- Дефиниране на обхвата
- Създаване на WBS

Определяне на изискванията

- ◆ Определяне на изискванията (requirements engineering) – процес на установяване на
  - услугите, които потребителите изискват от с-та;
  - ограниченията при които системата работи и/или се разработва.

Requirements

The descriptions of the system services and constraints

that are generated during the requirements engineering process

Дефиниране на изисквания

- Изискване към разработката на софтуерен продукт - варира от абстрактно описание (описание на високо ниво) на услуга или ограничение на системата до детайлна спецификация на определена функция.
  - Може да бъде оферта за бъдещ договор – тогава трябва да бъде отворено за интерпретация
  - Може да бъде основа за самия договор – тогава трябва да бъде дефинирано в детайли

Потребителски и системни изисквания

■ Потребителски изисквания

- Изрази на естествен език в комбинация с диаграми. Те описват какви услуги се очаква да предоставя системата и ограниченията, с които трябва да се съобразява. Изготвят се за потребителите

■ Системни изисквания

- Структуриран документ, който установява детайлно описание на функциите и услугите, които предоставя системата, както и на оперативните ограничения. Дефинира какво трябва да се разработи. Може да е част от договора между клиента и договарящия.

Функционални и нефункционални изисквания

■ Функционални изисквания

- Набор от услуги, които системата трябва да предоставя; как ще реагира на особени входни данни и как ще се държи при по-особени ситуации.

■ Нефункционални изисквания

- Ограничения върху услугите и функционалността, предлагани от системата - за времето, върху процеса на разработка, стандарти и др.

■ Изисквания на областта

- Произтичат от приложната област на системата и отразяват характеристики на тази област.

Функционални изисквания - пример

- Потребителите трябва да имат възможност да търсят в наличните данни в цялата база или в дадено подмножество от нея.
- Системата ще осигури подходящи “вюъри” на потребителите, за да четат намерените документи.
- Всяка заявка трябва да се идентифицира със собствен номер (*ORDER_ID*), който потребителят може да копира в собствения си акаунт.

Нефункционални изисквания

- Дефинират системни характеристики и ограничения:
  - характеристики - надеждност, време за отговор или необходима памет.
  - ограничения върху системата, като възможности на устройствата за вход/изход или начина за представяне на данните.
- Ненфункционалните изисквания могат да бъдат по-критични от функционалните.
- При описанието им може да се използват CASE средства, програмен език, метод за разработка.

Нефункционални изисквания - видове

- **Изисквания към продукта**
  - Определят специфично поведение на продукта - изисквания за производителност; бързина, памет; сигурност; приемлива степен на неуспех; преносимост и използваемост.
- **Организационни изисквания**
  - Произтичат от политиките на организациите на клиентите и разработчиците - стандарти за процеси, които трябва да се спазват; изисквания, свързани с реализацията – език за програмиране, определен метод за проектиране; изисквания за предаване.
- **Външни изисквания**
  - Произлизат от фактори, които са външни за с-та и нейната разработка. Определят как с-та трябва да си взаимодейства със с-те на другите организации; законодателни изисквания и т.н.

Типове нефункционални изисквания

Примери за нефункционални изисквания

- Изисквания към продукта
  - 8.1 Потребителският интерфейс на LIBSYS ще се осъществи като прост HTML без фрейми и Java аплети.
- Организационни изисквания
  - 9.3.2 Процесът на разработка и документите потребителя трябва да са според дефинираните правила в XYZCo-SP-STAN-95.
- Външни изисквания
  - 7.6.5 Системата не трябва да разкрива пред операторите никаква лична информация за клиентите освен името и акаунт номера.

Цели и изисквания

- Нефункционалните изисквания могат да бъдат трудни за дефиниране и проверяване
- Цел
  - “Системата трябва да бъде лесна за използване”
- Проверимост на нефункционалните изисквания

Въвеждане на метрики

Свойство	Мярка
Скорост	Брой транзакции / секунда Потребител / събитие време за отговор Период за обновяване на екрана
Преносимост	Брой целеви системи
Размер	Kbytes, Mbytes, GBytes Брой RAM чипове
Използване	Времето за обучение Наличие на „Помощ“ и колко е подробна
Надеждност	Вероятност от провал Наличност Процентно отношение на провали
Устойчивост	Време за рестартиране след провал Процент на събитията причиняващи провал Вероятност от повреда на данните при провала

Взаимодействие м/у изискванията

- Конфликт между нефункционални изисквания и функционални изисквания.
- Пример: Изискване за максималната памет за системата - не по-голяма от 4MB, а друго изискване определя, че при разработката трябва да се използва Ada.
  - Не е възможно програма, която е написана на Ada да се вмести в 4MB. Трябва да се направи някакъв компромис между двете изисквания - да се използва друг език за програмиране или да се увеличи паметта.

Изисквания за областта

- Произлизат от приложната област, а не от нуждите на потребителите.
- Могат да бъдат:
  - Нови функционални изисквания
  - Ограничения върху съществуващи вече функционални изисквания
  - Указания как трябва да се извършат определени операции

Проблеми при изискванията на областта

- Разбираемост

- Изискванията се описват на езика на приложната област
- Това често не се разбира от софтуерните инженери, разработващи системата.

- Неявност

- Специалистите в областта я разбират много добре и не се сещат да изразят явно изискванията на областта.

Потребителски изисквания

- Потребителските изисквания за системата описват функционалните и нефункционалните изисквания по начин разбираем за потребителите, които нямат техническо познание. Те определят само външното поведение и избягват детайлно описание на системните характеристики.
- Дефинират се с помощта на естествен език в комбинация с прости форми и диаграми, а не с модели за реализация .

Проблеми при използване на естествен език

- Липса на яснота
  - Трудно се използва естествен език за точно и недвусмислено описание на изисквания, без документите да станат многословни и тежки за четене.
- Объркани изисквания
  - Функционалните и нефункционалните изисквания, целите на системата и информацията за дизайна може да не са добре разграничени.
- Обединяване на изисквания
  - Няколко различни изисквания могат да бъдат описани заедно в един документ.

Системни изисквания

- Дават по-подробни спецификации на системните функции, услуги и ограничения отколкото потребителските изисквания
- Те са предназначени да бъдат основа за проектирането на системата.
- Могат да бъдат включени в системния контракт
- Могат да бъдат дефинирани или илюстрирани като се използват системни модели.

Проблеми със спецификациите на естествен език

- Двусмислие
- Свърх гъвкавост
  - Едно и също нещо може да бъде казано по много различни начини.
- Липса на структура
  - Естествените езици са неадекватни за структуриране на ситемните изисквания

Алтернативи на естествения език

Означения	Описание
Структуриран естествен език	Този подход зависи от дефиниране на стандартни формуляри или модели за изразяване на спецификацията на изискванията.
Езици за описание на проект	Този подход използва език като програмен език, но с повече абстрактни свойства чрез дефиниране на операционен модел на системата. Този подход не се използва широко, макар че би бил полезен за спецификация на интерфейс.
Графични означения	Използва се графичен език, допълнен с текстуални анотации, за да дефинира функционалните изисквания за системата. Ранен пример за такъв език е SADT. Сега се използват диаграми на използване и на последователностите.
Математически означения	Това са означения основани на математически понятия такива като крайни автомати или мрежи.. Тези недвусмислени спецификации намаляват споровете м/у клиент и разработчик по въпроса за системната функционалност. Обаче много клиенти не разбират формалните спецификации и не са склонни да ги приемат като контракт за системата.

Техническо задание

- Техническото задание (документ за изискванията) е официалното заявление за това, какво се изисква от разработчиците на системата.
- Трябва да включва както дефиницията на потребителските изисквания, така и спецификацията на системните изисквания.
- Това не е проектен документ. Доколкото е възможно, трябва да се установи, КАКВО системата трябва да прави, а не КАК трябва да го прави.

Структура на техническото задание

- Предговор
- Въведение
- Глосарий
- Дефиниция на потребителските изисквания
- Архитектура на системата
- Спецификация на системните изисквания
- Модели на системата
- Развитие на системата
- Приложения
- Индекс

Requirements Document

Table of Contents

1. Project Preliminaries

- 1.1 Purpose and Scope of the Product
- 1.2 Business Context
- 1.3 Stakeholders
- 1.4 Ideas for Solutions
- 1.5 Document Overview

2. System Services

- 2.1 The Scope of the System
- 2.2 Function Requirements
- 2.3 Data Requirements

3. System Constraints

- 3.1 Interface Requirements
- 3.2 Performance Requirements
- 3.3 Security Requirements
- 3.4 Operational Requirements
- 3.5 Political and Legal Requirements
- 3.6 Other Constraints

4. Project Matters

- 4.1 Open Issues
- 4.2 Preliminary Schedule
- 4.3 Preliminary Budget

Appendices

- Glossary
- Business Documents and Forms
- References

Стандарти за изискванията

- IEEE/ANSI 830-1998
- Дефинира основната структура на документа за изискванията.
  - Въведение.
  - Основно описание.
  - Специфични изисквания.
  - Приложения.
  - Индекс.
- Volere

Обобщение

- Изискванията показват какво системата трябва да прави и дефинират ограниченията върху нейната работа и разработка
- Функционалните ограничения показват услугите, които системата трябва да осигури.
- Нефункционалните ограничения ограничават системата или процеса на разработка.
- IEEE стандартът е полезна отправна точка за дефинирането на по-подробни специфични стандарти за изискванията.